

- Dr Maria Rudawska, dr B. Kaliszewska-Rokicka, mgr T. Leski (Instytut Dendrologii PAN, Kórnik)
 - Wpływ kwaśnych deszczów i aluminium na mikoryzy i grzyby mikoryzowe sosny (*Pinus sylvestris* L.);
 - Dr Janusz Łuszczynski (Zakład Botaniki WSP, Kielce) – Grzyby (*Basidiomycetes*) na tle zróżnicowania środowiska przyrodniczego Kielc.
- W ramach Sesji dokonano zapisu stanowisk grzybów zanotowanych w terenie. Baza danych założona w roku 1994 obejmuje stanowiska około 250 gatunków grzybów obserwowanych podczas Sesji Terenowych w latach 1991–1994.

Anna BUJAKIEWICZ

ZEBRANIE SEKCJI HISTORII BOTANIKI PTB (KRAKÓW, 6 PAŹDZIERNIKA 1994)

Meeting of the History of Botany Section of
the Polish Botanical Society
(Kraków, 6 October 1994)

W dniu 6 X 1994 r. w Sali Konferencyjnej Instytutów Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego i Polskiej Akademii Nauk odbyło się połączone zebranie Sekcji Historii Botaniki PTB i posiedzenie Oddziału Krakowskiego PTB, poświęcone zmarłemu w dniu 8 VIII 1994 r. Profesorowi Janowi Kornasiowi – długoletniemu dyrektorowi Instytutu Botaniki UJ i przewodniczącemu Oddziału Krakowskiego. Zebranie zatytułowane było „Profesor Jan Kornaś w oczach biografów, ucznia i kolegi”. O Zmarłym mówili: prof. dr hab. Jadwiga Siemińska, prof. dr hab. Adam Zajac i dr hab. Alicja Zemanek. Planuje się opublikowanie ich wystąpień na łamach „Wiadomości Botanicznych”.

Piotr KÖHLER

Moraw Dominik Franciszek de Paula Oesterreicher (1750–1809) – malarz, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego synem był Alojzy Rafał Estreicher (1786–1852) – dyrektor krakowskiego Ogrodu Botanicznego i rektor UJ. Następnymi przedstawicielami rodu byli: Karol Józef (1827–1908) – syn Alojzego, bibliograf, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, Stanisław (1869–1939) – syn Karola, prawnik, bibliograf, profesor i rektor UJ i Karol jr. (1906–1984) – syn Stanisława, dyrektor Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego i profesor UJ.

W dniu 11 X 1994 r. otwarto uroczyste Dom Pamięci Rodziny Estreicherów (Kraków, ul. Kanonicza 6), w którym mieści się Instytut Estreicherów Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie. W pomieszczeniach na parterze i piętrze zaprezentowano niewielką część ogromnych zbiorów rodziny, przekazanych Towarzystwu przez Karola jr.

Pamiętki związane z botanikiem – Alojzym Rafałem, będące w posiadaniu Towarzystwa, to jego korespondencja (ok. 5000 listów), która dostępna będzie dopiero po jej skatalogowaniu, oraz portret – eksponowany w sali na parterze. Jest to kopia wykonana przed trzydziestu laty przez Zdzisława Pabisiaka; oryginał (olej, płótno) pędzla Szynalewskiego (brak imienia, odczytanie niepewne) znajduje się w zbiorach Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Auli Collegium Maius.

Piotr KÖHLER

LEKSYKON BOTANIKÓW POLSKICH

Dictionary of Polish Botanists

13. ANIELA KOZŁOWSKA

1. Data i miejsce urodzenia i śmierci. Ur. 16 I 1898 r. Przybysławice (miechowskie), zm. 26 II 1981 r. Kraków.
2. Rodzina. Ojciec – Stefan (ziemianin), matka Maria Strasburger, bracia – Leon (prof. prehistorii Uniwersytetu Lwowskiego, działacz polityczny) i Tomasz (prezes Kieleckiej Izby Rolniczej, działacz społeczny), kuzynka – Zofia Budkowa (prof. historii średniowiecznej UJ), brat dziadka – Edward Adolf Strasburger (światowej sławy botanik, prof. uniwersytetów w Jenie i Bonn), krewni po kądzieli – Edward Strasburger (prof. ekonomii Uniwersytetu Warszawskiego) i Henryk Leon Strasburger (ekonomista i działacz polityczny), bratankowie – Krzysztof Kozłowski (redaktor „Tygodnika Powszechnego”, senator I, II i

VARIA

OTWARCIE DOMU PAMIĘCI RODZINY ESTREICHERÓW (KRAKÓW, 11 PAŹDZIERNIKA 1994)

Opening of the Estreichers' Memorial House
(Cracow, 11 October 1994)

Estreicherowie należeli do najsłynniejszych rodzin krakowskich. Protoplastą rodu był przybyły z

- III kadencji Senatu RP, Minister Spraw Wewnętrznych Rządu RP w 1990 r.), Stefan Kozłowski (prof. geologii w Państwowym Instytucie Geologicznym w Warszawie i Uniwersytecie Opolskim, poseł na Sejm PRL X kadencji, Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Rządu RP w 1992 r., Doradca Prezydenta RP do Spraw Ekologii i Ochrony Środowiska).
3. Wykształcenie. Nauki pobierała w domu, prawdopodobnie również w Kielcach, (w jednym ze swych życiorysów podała także: „uczęszczałam do szkoły średniej w Warszawie”), egzamin dojrzałości – jako ekstern w Prywatnym Gimnazjum Realnym w Zakopanem – 3 VII 1915, egzaminy uzupełniające celem uzyskania pełnej matury – w Gimnazjum im. króla Jana III Sobieskiego w Krakowie – 7 X 1919; 1916/17–1920/21 – studia na Wydz. Filozoficznym UJ (botanika).
 4. Stopnie naukowe i dane bibliograficzne rozpraw. 6 V 1921 [inne daty błędne] – dr filozofii UJ: Kozłowska Aniela. 1923. Stosunki geobotaniczne ziemi Miechowskiej. *Spraw. Kom. Fizjograf. PAU* (za 1922 r.), t. LVII: 1–68. 11 XII 1929 [inne daty błędne] – kolokwium habilitacyjne, 31 I 1930 [inne daty błędne] – veniam legendi Rady Wydz. Filozof. UJ – z zakresu geografii roślin: Kozłowska Aniela. 1929. Naskalne zbiorowiska roślin na wyżynie Małopolski. *Rozpr. Mat.-Przyr. PAU* (za 1927 r.), t. 67, Dz. A/B (ser. III, t. 27): 325–373. (24 V 1930 – zatwierdzenie habilitacji przez Ministerstwo WRiOP).
 5. Przebieg pracy zawodowej. 1 X 1915–31 X 1916 – nauczycielka w jednoklasowej szkole pospolitej w Przybysławicach (oficjalnie ustąpiła 31 XII 1916); 1922–31 – pracownik naukowy UJ: 1 I 1922–30 IX 1922 – asystent w Zakładzie Leśnictwa Wydz. Filozof. UJ. (oficjalnie ustąpiła 31 XII 1922); 1 IX 1923–28 VI 1924 – nauczycielka biologii, chemii i mineralogii w Prywatnym Żeńskim Seminarium Nauczycielskim im. S. Münnichowej w Krakowie. 1 XII 1923–31 III 1924 – „lotny” asystent botaniki na Wydz. Filozof. UJ, 1 XI 1924–30 IX 1925 – asystent w Ogr. Bot. UJ, 1 X 1925–30 IX 1926 – starszy asystent w Ogr. Bot. UJ, 1 X 1926–31 VIII 1931 – starszy asystent w Ins. Bot. UJ (oficjalnie ustąpiła dopiero 30 IX 1931), równocześnie: 1 X 1930–31 VIII 1931 – starszy asystent w Ogr. Bot. UJ (oficjalnie ustąpiła dopiero 30 IX 1931), 16 IX 1931–17 XII 1935 – kustosz działu przyrodniczego Muz. Śląskiego w Katowicach (oficjalnie ustąpiła dopiero 16 I 1936); 18 XII 1935–1939 – adiunkt w Zakładzie Geografii i Ekologii Roślin Uprawnnych SGGW w Warszawie. W czasie II wojny światowej pracowała w Staatliches Institut für Hygiene, Warschau (Państwowym Zakładzie Higieny w Warszawie), wykładała botanikę na tajnych kompletach, w czasie Powstania Warszawskiego była pielęgniarką w jednym ze szpitali, po Powstaniu przyjechała do Krakowa, gdzie wykładała botanikę dla tajnych słuchaczy farmakologii UJ. 1945–68 – pracownik naukowy UJ (do 1953) i Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie (od 1953): 1 X 1945–68 – kierownik Kat. Bot. Og. im. E. Janczewskiego Wydz. Roln.-Leśn. UJ (w 1953 Wydz. Roln. UJ przekształcono w WSR). 1 IX 1945–30 IX 1947 – zastępca prof. w Kat. Bot. Og. im. E. Janczewskiego, 1 IV 1947 – doc. etat. tejsze Kat. (przez pół roku pełniła w Kat. jednocześnie funkcję zastępcy prof. i doc. etat.), być może również: 1 I 1946–31 VIII 1946 – starszy asystent w Ogr. Bot. UJ [wg Piekiełko A. 1983. Historia Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. s. 98], 10 IX 1949 – prof. nadzwyczajny, 25 V 1956 – prof. zwyczajny, 1956–1968 – kierownik samodzielnej Pracowni Wirusologii Zakł. Fizjologii Rośl. PAN w Krakowie; 1 X 1968 – emerytowana.
 6. Podróże naukowe. 1922 – 6-miesięczny staż w USA (Instytut Botaniczny Brock-Park, Muzeum Przyrodnicze Nowego Jorku), 1923 – Szwajcaria, 1928 – wyjazd w ramach IPE (Internationale Phytogeographique Excursion), zwiedziła kraje basenu Morza Śródziemnego i Północną Afrykę (Egipt i Tunis), 1929 – Szwecja, Norwegia, 1935 – Anglia (Cambridge, Oxford, Rothamsted), kilkumiesięczny pobyt w ZSRR (Leningrad, Moskwa, Kijów, Kaukaz, Krym), 1948 – Międzynarodowy Kongres Botaniczny w Londynie, 1956 – kilkumiesięczny pobyt na Węgrzech, 1957 – 24–28 VI, Lisse i Wageningen w Holandii, konferencje na temat ziemiaka, 1958 – Międzynarodowy Kongres Mikrobiologiczny w Sztokholmie, w drodze powrotnej – Aberdeen, Szkocja, 1959 – 26–28 VII – Międzynarodowy Kongres Botaniczny w Montrealu, Kanada, 1959 – 3-8 VIII – 43 Zjazd Amerykańskiego Towarzystwa Hodowli Ziemiaka w Fredericton, New Brunswick, Kanada, w drodze powrotnej – USA: Maine, Beltsville, Yalle, New Haven, Philadelphia, Smithsonian Institute w Waszyngtonie, 1960 – 2-tygodniowy pobyt w Instytucie Fitopatologii w Aschersleben, Niemiecka Republika Demokratycz-

na, 1962 – 24–30 VII – V Międzynarodowa Konferencja Wirusologów w Pradze, Czechosłowacja, 1963 – 1 III – 31 VIII – stypendium w Instytucie Maxa Plancka w Tybindze, Republika Federalna Niemiec, międzyczasie Konferencja Wirusologiczna w Pizie, Włochy, 1965 – 10 V – 25 VII stypendium w Zakładzie Wirusologicznym Uniwersytetu Rolniczego w Wageningen, Holandia, 1965 – 27-31 VII – Międzynarodowa Konferencja Wirusologiczna w Wageningen, 1967 – 4-7 IX – Międzynarodowa Konferencja Wirusologów w Ołomuńcu, Czechosłowacja, 1970 – 10 VIII – 2 XI – ponowny pobyt w Instytucie Maxa Plancka w Tybindze, 1972 – 26–30 VIII – Międzynarodowy Kongres Biochemiczny w Budapeszcie, Węgry, 1973 – 1 V – 10 VII – stypendium w Zakładzie Fitopatologii i Entomologii Uniwersytetu Rolniczego w Uppsali, Szwecja, 1974 – 10 X – 25 XI – stypendium w Instytucie Fitomedycyny w Getyndze, RFN, 1976 – 8-12 IX – Międzynarodowy Kongres Botaniczny w Vancouver, Kanada, 1978 – 30 VIII – 6 IX – Międzynarodowy Kongres Wirusologiczny w Hadze, Holandia.

7a. Zakres badań botanicznych. Paleobotanika czwartorzędu, geobotanika, wirusologia rolnicza, fitopatologia.

7b. Liczba wszystkich publikacji botanicznych, wykaz najważniejszych prac oraz wskazanie miejsca opublikowania pełnej bibliografii prac uczonego. Ponad 80 publikacji (dokładna liczba nie jest znana), najważniejsze z nich, oprócz pracy doktorskiej i habilitacyjnej, również: Nieco o geo-botanicznych stosunkach Polesia. *Kosmos* (1922) R. XLVII: 494–509. Elementy genetyczne i pochodzenie flory stepowej Polski. The Genetic Elements and the Origin of the Steppe Flora in Poland. *Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles, série B: Sciences Naturelles*. no. 4, 1931, s. 1–110, pl. 1–9 [tekst w j. ang.]. Ukształtowanie utworów dyluwialnych i flora driasowa okolic Milowic i Makoszów. Wydawnictwa Muz. Śląskiego w Katowicach, 1933, Dz. III, nr 6: 3–45. Zmiany wywołane molibdenianem amonowym a choroby wirusowe u roślin. The changes caused by ammonium molybdate and virus diseases of plants. *Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, Classes des Sciences Mathématiques et Naturelles, série B: Sciences naturelles* (1). Année 1946 (wyd. 1947), s. 109–165 [tekst w j.

ang.]. Badanie utajonego wirusa X ziemniaków metodą wiązania dopełniacza. Investigation of masked virus X in potatoes by complement fixation test. *Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, Classes des Sciences Mathématiques et Naturelles, série B: Sciences naturelles* (1). Année 1950 (wyd. 1951), s. 65–84 [tekst w j. ang.]. Botanika ogólna. cz. I. Budowa i życie rośliny. Uniw. Jagiell., nakł. PWN, Kraków 1951, s. 1–161, I-IV, cz. II. [bez podtytułu]. Uniw. Jagiell., nakł. PWN, Kraków 1952, s. 163–381, cz. III. Przegląd systematyczny świata roślinnego. Uniw. Jagiell., nakł. PWN, Kraków 1952, s. 3–306. Zagadnienia hodowli ziemniaka w Karpatach Zachodnich. *Zesz. Nauk WSR w Krakowie* (sesja naukowa, z. 2, R. 1961) (wyd. 1965), nr 24: 79–101. Influence of molybdenum on virus like symptoms and RNA metabolism in tobacco plants. *Acta Biol. Cracoviensis, ser. Botanica*, v. XVII: 91–117. Wirusy roślinne. PWN, Warszawa 1980, ss. 380. Najpełniejsza bibliografia (zawiera tylko cytaty prac naukowych): Gondek J. 1984. Wspomnienie o Anieli Kozłowskiej. *Informacja dla Członków Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego*, t. XI: 27–45.

7c. Główne osiągnięcia naukowe. Na podstawie znalezisk neolitycznych w Ojcowie oznaczyła kilka gatunków i odmian pszenicy oraz stwierdziła występowanie żyta w neolicie (1920), badając stanowiska ognisk rozniecanych przez człowieka w pleistocenie odkryła i opisała pokłady węgla drzewnego w okolicach Ojcowa oraz określiła ówczesny zasięg limby (1921), odkryła kopalną florę tundry lodowcowej w okolicach Katowic (1933), ustaliła elementy genetyczne (ośrodki pochodzenia gatunków charakterystycznych) dla odrębnych zespołów roślinności kserotermicznej w południowej Polsce (1931), zainicjowała w Polsce badania nad wpływem mikroelementów (zwłaszcza molibdenu) na biosyntezę białek wirusopodobnych w roślinach (1947), opracowała pionierską metodę wykrywania tzw. szczepów bezobjawowych wirusa X przy zastosowaniu promieni UV (1949), opracowała metodę odchylania dopełniacza służącą do wykrywania wirusów w bulwach ziemniaków (1950), wprowadziła oryginalną metodę konduktometryczną w badaniach nad zainfekowanymi ziemniakami (1957), określiła znaczenie warunków klimatyczno-geograficznych w rozwoju i uprawie ziemniaków przez ustalenie roli wzniesień n.p.m. i kierunków wiatrów w tworzeniu się nalołów

- mszyc (1965), wyjaśniła zmiany metaboliczne w liściach tytoniu po zakażeniu wirusami X i TMV (1967), przedstawiła oryginalny pogląd o inicjowaniu syntezy wirusa w pewnych specyficznych warunkach w tkance roślinnej *de novo* bez udziału czynnika zakaźnego (1974).
8. Działalność dydaktyczna, organizacyjna i kolekcjonerska. 1915/16 – uczyła w jednoklasowej szkole pospolitej w Przybysławicach, wykładała w UJ (1931/2 – Pustynie Starego Świata, 1932/3, 1945/6, 1948/9 – Pochodzenie (i rozmieszczenie) roślin uprawnych, 1945/6–1949/50 – Botanika ogólna (i rolnicza), 1949/50 – Fizjologia roślin, [brak danych z lat 1950–53]), w Inst. Pedagogicznym w Katowicach (1932–35), w SGGW (Pochodzenie roślin uprawnych), brała udział w tajnym nauczaniu w Warszawie i Krakowie (1942–44), wykładała w WRS w Krakowie (1957/8, 1960/1–1969/70 – Botanika, 1957/8 i 1964/5–1967/8 – Botanika i fizjologia roślin (wybrane działy), 1960/1–1967/8 – Wirusologia, 1960/1 – Bakteriologia, 1967/8–1970/1 – Ekologia roślin, 1969/70 – Uprawa roli i roślin, [brak danych z lat 1953–7, 1958–60, 1962–4, 1965/6 i po 1971]). Prowadziła prelekcje dla Koła Gospodyń Wiejskich w Szycach koło Krakowa. Zorganizowała pracownię badań chorób ziemniaka przy Katedrze Botaniki na Wydz. Roln. UJ, przekształconą w 1956 w samodzielną Pracownię Wirusologii Zakładu Fizjologii Roślin PAN.
 9. Działalność w innych dziedzinach. 1915–16 – pracowała społecznie w Towarzystwie Przyjaciół Sztuki i Nauki oraz w Kółku Rolniczym w Domu Ludowym w Przybysławicach.
 10. Ważniejsze godności i stanowiska w instytucjach, towarzystwach naukowych i redakcjach. 1935–39 – kierownik Zakładu Geografii Roślin SGGW, 1945–68 – kierownik Katedry Botaniki im. E. Janczewskiego na Wydz. Rolnym UJ (od 1953 WSR w Krakowie), 1956–68 – kierownik samodzielnej Pracowni Wirusologii Zakł. Fizjologii Rośl. PAN w Krakowie. 1945 – czł. koresp. PAU, 1964 – czł. zw. Niemieckiej AN Przyrodniczych Leopoldina w Halle, czł. hon. PTFitopatolog. i PTB, czł. European Potato Research Association, 1972 – czł. hon. Komitet. Ochrony Roślin Wydz. V PAN.
 11. Najważniejsze wyróżnienia i odznaczenia. 1956 – Złoty Krzyż Zasługi, 1961 – Krzyż Kawalerski OOP, 1972 – Krzyż Oficerski OOP, 1972 – Medal im. M. Kopernika, 1974 – Medal 30-lecia PRL, 1963 – Nagroda Ministra Szkolnictwa Wyższego – II Stopnia, 1968 – Nagroda Ministra Szkolnictwa Wyższego – I Stopnia i in.
 13. Wykaz najważniejszych źródeł (materiały archiwalne, oryginalne opracowania). Archiwum AR w Krakowie –teczka osobowa (sygn. I-12); Archiwum SGGW-AR –teczka osobowa, Archiwum UJ – S II 619, WF II 122, WF II 478; Muzeum Ogr. Bot. UJ – B-318. Gondek J. 1984. Wspomnienie o Anieli Kozłowskiej. *Informacja dla Członków Polskiego Towarzystwa Fitopatologicznego*, t. XI: 27–45 [biografia, bibliografia, zdjęcie]. Hausbrandt L. 1983. Prof. dr hab. Aniela Kozłowska (1898–1981). *Wiad. Bot.* 27(1): 3–8 [biografia, zdjęcie]. Miczyński K. 1973. Prof. dr hab. Aniela Kozłowska. *Postępy Nauk Rol. R. XX/XXV(5/142)*: 162–163. Miczyński K. 1983. Prof. dr Aniela Kozłowska (1898–1981). *Zesz. Nauk. AR w Krakowie* nr 177, *Historia Roln.* 6: 191–197 [biografia, zdjęcie]. [Strutyńska M.]. 1990. Kozłowska Aniela [...]. [w:] Gorlach E. (red.). *Profesorowie i Docenci Studium Rolniczego i Wydziału Rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Wyższej Szkoły Rolniczej i Akademii Rolniczej im. Hugona Kołłątaja w Krakowie 1890–1990. W 100-lecie uniwersyteckich studiów rolniczych w Krakowie*. Kraków 1990. Akademia Rolnicza im. Hugona Kołłątaja w Krakowie. Wyd. Resovia. s. 205–206 [biografia, zdjęcie]. Śródka A., Szczawiński P. (oprac.). 1985. Kozłowska Aniela. [w:] *Biogramy Uczonych Polskich [...]*, cz. II: *Nauki biologiczne*, s. 201–204 [biogr., źródła].
 14. Materiały ikonograficzne. Oprócz wyż. wym. (Gondek 1984, Hausbrandt 1983, Miczyński 1983, Strutyńska 1990) również: Archiw. AR w Krakowie –teczka osobowa, Katedra Botaniki im. E. Janczewskiego Wydz. Ogród. AR w Krakowie –zdjęcia, Biblioteka Inst. Bot. UJ i PAN –zdjęcie, Muz. Ogr. Bot. UJ –zdjęcia.

Piotr KÖHLER

NOWE PERIODYKI I SERIE NEW JOURNALS AND SERIES

ERICA

Czasopismo *Erica* (ISSN 1210–065X; każdy numer opatrzony jest dodatkowo numerem ISBN) jest rocznikiem, ukazującym się od 1992 roku, następcą czasopisma *Zprávy Muzei Západočeského Kraje*,